

РЕЦЕНЗИЈА рукописа

Небојше М. Милићевића

ЕКСПЕРИМЕНТИ СЕРИЈСКЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ И ЕСТЕТСКИ ФЕНОМЕНИ

(1) Датум рецензирања:

По одлуци Наставно научног већа ННВ бр. од 26.06.2024. о именовању рецензената

(2) Подаци о рецензенту:

проф. др.Срђан Марковић,

редовни професор (у пензији) Универзитета у Нишу, Факултет уметности,

- *Делови биографије који рецензента квалификују за рецензирање рукописа:*

Професор др Срђан Марковић (1951), завршио одсек за Историју уметности на Филозофском факултету у Београду 1978. Магистрирао 1993. а. Докторирао 2002., са тезом: Децембарска група и њен допринос српскоме сликарству шесте деценије. Радио у Народном музеју у Лесковцу од 1979-2003. као виши кустос историчар уметности. Радио је на Факултету уметности у Нишу од 2003 као професор на предметима Историја уметности и Ликовна поетика. Од 2008. члан Одбора за ликовне уметности Матице српске у Новом Саду. Објавио преко десетак књига из области историје уметности и велики број ликовно-критичких текстова, стручних радова и приказа књига из области ликовних уметности у домаћим и страним часописима. Написао велики број предговора каталозима за изложбе слика, скулптура и графика. Добитник је признања „Лонгин“ 2013. које се традиционално додељује у оквиру Видовданских свечаности у Грачаници. И даље је веома активан у продуктиван у областима којима се бави

(3) Врста дела: монографија

(4) Подаци о рецензираном рукопису

- Аутор: **Небојша М. Милићевић**
- Наслов дела:

ЕКСПЕРИМЕНТИ СЕРИЈСКЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ И ЕСТЕТСКИ ФЕНОМЕНИ

- Број страница: 220
Број слика 36; Број табела: 33; Број графикона:31
- Број поглавља: 6 главних поглавља
- Број цитиране и коришћене литературе: 163

(5) Мишљење рецензента

Рукопис ЕКСПЕРИМЕНТИ СЕРИЈСКЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ И ЕСТЕТСКИ ФЕНОМЕНИ, професора др Небојше М. Милићевића написан на 220 страна текста, садржи 36 слика, 31 графикон и 33 табеле. Састоји се од шест, независних, али међусобно прожетих и условљених поглавља у којима аутор образлаже и постепено реализује своју основну истраживачку идеју. Та идеја, као и његови теоријски ставови, произашла је из дугогодишњих емпиријских истраживања и бављења природом уметничкога стварања и естетског доживљаја.

Основна срж ауторове истраживачке идеје је проблем који се може формулисати у облику следећих питања: Може ли се процес уметничког стварања делом дешифровати емпиријским путем? Да ли се у генези индивидуалног уметничког дела могу открити извесне правилности и законитости које прате овај мистериозни чин?

Таква идеја је проистекла из основа и законитости две теорије, али и из богатих ауторових истраживачких искустава. Прва је еволуциона теорија Колина Мартиндејла која налази правилности у стилским променама током историје, али и током индивидуалних уметничких каријера познатих уметника. Друго полазиште је Огњеновићева теорија естетског одлучивања са три нивоа. Она такође садржи претпоставку да током историје уметности постоји смена три принципа естетизирања (од хармоније, склада, преко украшавања, до новог најдубљег семантичког, уметничког простора). Иако такав покушај делује амбициозно, аутор му приступа опрезно, али и охрабрен ставовима појединих великих уметника. Пикасо тако, на пример, сматрао је да слике нису ништа друго, него експеримент и искрено је веровао у могућност да се „открије путања којом се мозак креће у материјализовању једног сна...“ (Пикасо, *Интервју Либерману*, 1923).

Следећа инспирација, која је и главна тема ове публикације су Бартлетови експерименти серијске репродукције. Ни ово није нешто непознато у уметности. У надреализму и дадаизму срећемо технике, попут *Cadavre exquis*, које су сличне Бартлетовим експериментима а корен налазе у много старијим играма у различитим културама, на различитим просторима. Небојша Милићевић, такође и у њима налази материјал за остварење својих истраживачких циљева.

Крећући од ових полазишта, аутор долази до хипотезе да се серијским репродукцијама може, на изврстан начин, симулирати пут креативног процеса. На основу естетских процена студената са и без уметничког образовања он то емпиријски проверава. Аутор овом монографијом показује веома добру информисаност и упознатост са остварењима истакнутих научника који су се бавили овом тематиком, али и знање о уметничким правцима и познатим уметницима који су се истим проблемима бавили на свој интуитиван, уметнички начин.

Небојша Милићевић, на један вешт и ненаметљив начин, овим делом показује да уметност и наука нису непомирљиви. Напротив, и уметник и научник долазе до истих или сличних исходишта, али свако на свој себи својствен начин.

На крају, може се закључити да се ради о озбиљном рукопису који може бити од помоћи у напору помирења уметничког и научног приступа, и може представљати постицај употпуњавању и спајању ових знања. То би могло користити доприносу нових научних сазнања у овој области у оквиру психологије, али и бити корисно штиво популацији са уметничким образовањем: студентима уметности, теоретичарима и историчарима уметности, и наравно, самим уметницима.

На основу свега изнетог, сматрам да се публикација „ЕКСПЕРИМЕНТИ СЕРИЈСКЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ И ЕСТЕТСКИ ФЕНОМЕНИ”, аутора проф. др Небојше М. Милићевића може сврстати у монографско научно дело и да заслужује позитивну рецензију. Стога, са задовољством, предлажем Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу да монографију прихвати за објављивање и штампање.

У Лесковцу, 28. јун 2024.

Др Срђан Марковић, историчар уметности,
Редовни професор Факултета уметности
Универзитета у Нишу (у пензији)